

REFERAT 2018-21: Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer d. 29-10-2018

Mødedato Mandag d. 29. oktober 2018 kl. 16:00

Mødested Magistratssalen, Sønderborg Rådhus

Mødedeltagere Charlotte Riis Engelbrecht, Kirsten Bachmann, Tom Hartvig Nielsen, Kristian Beuschau, Daniel Staugaard, Niels Peter Nielsen, Asmus Madsen, Helle Johannsen (Fravær), Kenni Nielsen, Agnes Nielsen, Erling Junker, Karin Autzen (Fravær)

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Orientering - historisk frugthave på Kær Vestermark.....	4
Orientering - Kær Vestermark.....	6
Godkendelse - fremtidig organisering af Naturskolerne i Sønderborg Kommune.....	8
Godkendelse - udpegning af delegerede til ekstraordinært årsmøde i Landdistrikternes Fællesråd.....	10
Generel orientering.....	12

Punkt 37: Godkendelse af dagsorden

18/12692

Sagsresumé

-

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- godkende dagsordenen.

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Godkendt.

Punkt 38: Orientering - historisk frugthave på Kær Vestermark

18/37736

Sagsresumé

Det kommende naturformidlingscenter på Kær Vestermark kommer ud over bygningerne til at omfatte en genskabelse af en alsisk frugthave, som kan indgå i naturformidlingen og som eksperimentarium i udviklingen af lokale fødevarer.

En vigtig del af frugthaven er bevaring og etablering af gamle sønderjyske æblesorter ved podning på nye grundstammer. Rikke Lock Harvig orienterer om projektets status og den kommende fase 2 i projektet.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen jf. vedtægterne.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- tage orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

Tegnestuen Mejeriet har udarbejdet et skitseforslag til hvordan Løkkegård på Kær Vestermark kan indrettes til et naturformidlingscenter, og et samlingspunkt for naturskolernes aktiviteter med tilhørende fritids- og aktivitetsområde. Skitseprojektet giver også et bud på indretningen af udearealerne ved Løkkegård, herunder genskabelsen af en historisk frugthave med bl.a. gamle alsiske æblesorter.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har på mødet den 25. september 2018 fra puljen til forprojekter bevilget 24.000,- kr. til et forprojekt med indsamling og opbevaring af podekviste fra frugttræer på Damgade 90 i Sønderborg.

Rikke Lock Harvig giver en status på mødet om forprojektet, herunder de indledende arbejder med opbevaring af egnede grundstammer, podekviste samt ny-podede træer, og fremlægger samtidig de elementer og visioner, der ligger i projektets næste fase.

Den historiske frugthave skal være med til at fortælle og bevare historikken omkring frugtavl på Als.

Vi ved at Danmarks første planteskole lå i Sønderborgs bymidte, der hvor rådhuset er placeret i dag. Planteskolen blev etableret i starten af 1700-tallet af Vothmann-slægten. Lige før dette havde en af Ahlefeldt-greverne fået nogle podekviste sendt til Gråsten fra Alperne – æblet er i dag kendt som Gråsten-æblet, også kaldet ”Danmarks nationalæble”.

Der har været store samlinger af frugttræer i Sønderborg, Augustenborg og ved Nordborg slot. Sidstnævnte havde på et tidspunkt 550 forskellige sorter frugttræer.

I 1814 krævede den slesvigske skolelov endda, at der blev undervist i havebrug, frugtavl og podning.

Københavns Universitet har undersøgt mange danske frugtsorter, men aldrig de Alsiske... Men i begyndelsen af 1900-tallet er der i bogen "Dansk Frugtavl" af C. Matthiesen, født i Ulkebøl, beskrevet noget om de alsiske sorter.

På Damgade 90 – "Madsens gamle vandværk" i Sønderborg ved man, at der tidligere boede en flittig fritidsgartner. Han har podet de gamle sorter til andre alsiske gårde, blandt andet Voksæblet, Stødageræblet, og Saxgårdæblet. Disse sorter håber man at finde under indsamlingen at podekviste på Damgade 90 – "Madsens frugthave".

Målet er at bevare de gamle frugt(æbler)-sorter på Als, og etablere en historisk frugthave på Kær Vestermark ved Løkkegård, det kommende naturformidlingscenter, hvor borgere og turister kan besøge disse haver.

Delmålet er at "redde" de gamle frugttræer der findes rundt om på Als – ved at indsamle podekviste.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Vores omgivende natur påvirker os mentalt alene ved sin tilstedeværelse. Natur- og kulturformidling er en vigtig del i forståelsen af dette, og dermed i betydningen for den almene sundhedstilstand.

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Taget til efterretning.

Bilag

Claus Matthiesen og de alsiske frugtsorter

Punkt 39: Orientering - Kær Vestermark

18/12692

Sagsresumé

Et enigt Byråd har besluttet at afsætte 12 mio. kr. i 2019-21 til udvikling af et naturformidlingscenter på Kær Vestermark og til færdiggørelse af relevante projekter.

Det fremhæves i forligsteksten at området ved Kær Vestermark allerede har vist sit værd som bynært rekreativt område, brugt til en lang række fritidsaktiviteter. Ligeledes har området, med afholdelse af Spejdernes Lejr 2017, vist at området på alle måder er egnet til afholdelsen af store events. En række påbegyndte, men ikke endeligt færdiggjorte projekter fra Spejderen Lejr skal i 2019 færdiggøres og fremadrettet indgå i områdets infrastruktur og karakter. Dermed vil området kunne anvendes til de forventede aktiviteter i fremtiden.

Kær Vestermark er også et unikt naturområde. I de kommende år skal Løkkegård udvikles til et naturligt naturformidlingssted i kommunens lærings- og undervisningsmiljø.

Rammen for ovennævnte udvikling på Kær Vestermark er fastlagt i tre sideløbende, men indbyrdes afhængige processer.

Det drejer sig om udarbejdelsen af:

- en plejeplan i henhold til fredningen
- en helhedsplan, som skal sætte regler for de mange brugeres adfærd på arealerne og
- en masterplan for et kommende naturformidlingscenter på Løkkegård.

Forvaltningen orienterer på mødet om de igangværende procesforløb og indholdet i de ovennævnte planer.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægterne.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer, at

- tage orienteringen til efterretning.

Sagsfremstilling

På Kær Vestermark er der tre processer i gang. De er på mange måder knyttet sammen, men har hvert sit endemål. Nedenfor bliver der hermed redegjort for 1) plejeplan i henhold til fredningen, 2) helhedsplan for brugen af området med inddragelse af interessenter og 3) masterplan for et centralt naturcenter på Løkkegård.

Forslaget om den gennemførte fredning af Kær Vestermark blev rejst af kommunen og Danmarks Naturfredningsforening (DN) i fællesskab. En fredning med et sigte på at bevare natur og landskab og samtidig åbne mulighed for en række rekreative interesser – og med plads til en spejderlejr 2017. Det er således indskrevet i fredningen, at der skal være et sceneområde i den sydlige del, et vartegn og en naturlegeplads tæt på Løkkegård, hvor der også er mulighed for nogle

publikumsrettede tiltag, shelters, fugleskjul, stier og historiske rollespil som ”overgangen til Als”. Desuden bevares alle eksisterende aktiviteter herunder skydebanen. Hele området skal være Sønderborgs grønne oase, eller ”Eremitage” om man vil.

1. Plejeplanen. Fredningen påbyder, at der skal udarbejdes en plejeplan, som holder området i den ønskede bevaringstilstand og sætter de rekreative rammer. Planen koordineres i et plejeudvalg med to kommunale repræsentanter (frednings- og plejemyndighed) samt en repræsentant for DN og en, som repræsenterer brugerne af området. Udvalget er langt fremme med arbejdet, og der forventes at være en plejeplan til godkendelse i Teknik og Miljøudvalget i 2018. Teknik- og miljøudvalget har beslutningskompetencen vedr. behandling af plejeplanen, jf. delegationsplanen.
2. Helhedsplan. Den overordnede helhedsplan blev vedtaget af byrådet i december 2016. Planen skal danne regelsættet for de brugere og foreninger/organisationer, der kommer til at færdes på Kær Vestermark i fremtiden. Planen forudsætter, at der følges op med en udviklingsplan, som udarbejdes sammen med borgere og organisationer, der har relevant interesse i Kær Vestermark. Der har siden sommeren 2017 været afholdt dialogmøder med de nuværende brugere af området; Skydebanesamvirket, hundeklubberne, jægerne og Danmarks Naturfredningsforening samt nogle nye interessenter bl.a. bueskytter og orienteringsløbere. Desuden er Kær Landsbylaug med i arbejdsgruppen. Møderne er mundet ud i et administrationsgrundlag, som man kører efter indtil den egentlige helhedsplan er klar. Det er hensigten at holde et møde med den hidtidige arbejdsgruppe og et offentligt møde når plejeplanen for det fredede område er vedtaget i byrådet. Udviklingsplanen forventes fremlagt for Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer i første halvår af 2019.
3. Masterplan for et naturformidlingscenter på Løkkegård. I de kommende år skal Løkkegård udvikles til et naturligt naturformidlingssted i kommunens lærings- og undervisningsmiljø. Der er i 2018 udarbejdet et ideprojekt for udviklingen af Løkkegård til et egentligt naturformidlingscenter. Løkkegård skal gøres til samlingspunkt for naturskolernes aktiviteter og et egentligt fritids- og aktivitetsområde f.eks. med dyrehold specielt rettet mod børn og børnefamilier. Ideen om en sådan ’bynær naturbørnehave’ er tillige indgået i den behovsanalyse og ombygningsplan, der er udarbejdet for børnehaverne i og omkring Sønderborg by. Aftale partierne afsatte i 2018 0,5 mio. kr. til arbejdet med en masterplan for Kær Vestermark til forelæggelse 2018. Byrådet har vedtaget at afsætte 12 mio. kr. over de næste tre år til at udvikle et naturformidlingscenter på Løkkegård og færdiggøre resterende projekter på Kær Vestermark. Der nedsættes en arbejdsgruppe, som skal sikre dækning af alle interesser. Arbejdsgruppen skal inden udgangen af 2018 have fastlagt en proces for de kommende tre års indsats.

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Taget til efterretning.

Punkt 40: Godkendelse - fremtidig organisering af Naturskolerne i Sønderborg Kommune

18/25845

Sagsresumé

Af budgetaftalen for budget 2019 – 2021 godkendt i Byrådet den 3. oktober 2018 fremgår det at der skal arbejdes på en samling af naturskolerne i Sønderborg Kommune. Der er derfor i samarbejde mellem Naturstyrelsen Sønderjylland og Sønderborg Kommune udarbejdet en procesplan for en ændret organisering af Naturskolerne og naturformidlingen i Sønderborg Kommune. Udviklingen på området er gået i retning af større og flere tilbud, og der er kommet et bredere behov, så naturformidlingen i dag spænder over alle aldersgrupper fra dagplejen over skoler og voksengrupper til ældre. På den baggrund er organiseringen af naturformidlingsopgaven taget op til revision således at naturskolerne fremadrettet drives i kommunalt regi.

Vedlagte procesplan for en ændret organisering fremlægges til Byrådets godkendelse.

Byrådet har beslutningskompetencen, jf. delegationsplanen.

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at Byrådet godkender

- procesplanen for fremtidig organisering af naturskoleadministration med kommunal ansættelse af naturskoleleder og –vejledere og en integration med kommunens øvrige naturformidling
- at den nuværende samarbejdsaftale mellem Naturstyrelsen og Sønderborg Kommune opsiges pr. 31.12.2018 med virkning fra 1. januar 2020, med mindre andet aftales
- at der genforhandles en ny aftale mellem Naturstyrelsen og Sønderborg Kommune
- Naturskolernes nuværende aftaler med forvaltningen Børn og uddannelse fortsætter i uændret form
- at den nuværende samarbejdsaftale mellem Gråsten Landbrugsskole og Sønderborg Kommune opsiges pr. 31.12.2018 med virkning fra 1. januar 2020, med mindre andet aftales
- At der forhandles ny lejeaftale for lokaler på Gråsten Landbrugsskole
- Naturskolernes bestyrelse fortsætter uændret således at naturskolernes aktiviteter til folkeskolerne og børnehaverne er i overensstemmelse med bestyrelsens retningslinjer og beslutninger.

Sagsfremstilling

Naturskolerne og naturvejledningen har over to årtier udviklet sig med øget efterspørgsel i Sønderborg Kommune. Udviklingen er kun gået i retning af større og flere tilbud, og der er kommet bredere behov, så naturformidlingen i dag spænder over alle aldersgrupper fra dagplejen over skoler og voksengrupper til ældre. På den baggrund er organiseringen af naturformidlingsopgaven taget op til revision. Der er til denne proces nedsat en arbejdsgruppe og en styregruppe med repræsentanter fra Naturstyrelsen Sønderjylland og Sønderborg Kommune (se vedlagte projektbeskrivelse). Arbejdet i grupperne er afsluttet med en procesplan, som hermed fremlægges til godkendelse.

Det har været et udgangspunkt for arbejdet med procesplanen, at den samlede koordinering af naturformidlingen bør foregå ét sted fra, og at tværgående funktioner, som personaleadministration, materielforvaltning og sekretæropgaver med fordel kan henføres til kommunal forvaltning.

Det indebærer, at personalet overgår til kommunal ansættelse, hvor det ikke allerede er tilfældet (Naturstyrelsen og Gråsten Landbrugsskole). Det forudsættes at kunne ske ved virksomhedsoverdragelse, og med accept af den enkelte ansatte. Den kommunale forankring bliver i forvaltningen Kultur, Turisme og Bæredygtighed i sekretariatet for

Bæredygtighed og natur. For at sikre ensartet reference for personalet oprettes der en lederstilling (niveau 4) for Naturskoler og naturformidlingsområdet. Lederen har budget- og personaleansvar for området.

Det har også været en forudsætning for arbejdet med planen, at udgiften til det fortsatte arbejde med Naturskoler forbliver uændret i de nuværende budgetområder. Der er derfor lagt op til en organisering i en bestiller/udfører model, hvor den samlede naturformidlingsadministration forvaltes fra en udfører-enhed, der varetager naturskoledrift, offentlige naturvejlederture og –arrangementer og Blå Flag opgaver.

Enheden tilknyttes et kommende naturformidlingscenter på Kær Vestermark, og skal indgå i udviklingsprocessen frem mod centrets realisering.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Vores omgivende natur påvirker os mentalt alene ved sin tilstedeværelse. Naturformidling er en vigtig del i forståelsen af dette og dermed i betydningen for den almene sundhedstilstand.

Bevillingsmæssige konsekvenser

Forvaltningen Økonomi, Teknik og Miljø oplyser, at sagen ikke har bevillingsmæssige konsekvenser.

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Udvalget anbefaler indstilling.

Bilag

Projektbeskrivelse af procesplan for ændret organisation

Procesplan for organisering af naturskoler

Samarbejdsaftale mellem Naturstyrelsen og Sønderborg Kommune

Kontrakt Fiskbæk 2015 2018

Punkt 41: Godkendelse - udpegning af delegerede til ekstraordinært årsmøde i Landdistrikternes Fællesråd

18/7042

Sagsresumé

Sønderborg Kommune har modtaget en indkaldelse til ekstraordinært årsmøde i Landdistrikternes Fællesråd.

Sønderborg Kommune er B-medlem af Landdistrikternes Fællesråd (LDF), og har derfor 3 delegerede i repræsentantskabet, og derfor 3 stemmer. Landsbyforum er C-medlem og har derfor også 3 delegerede, som de selv udpeger.

Landdistrikternes Fællesråds bestyrelse består af en direkte valgt formand. 4 medlemmer fra A-medlemskredsen (Landsdækkende organisationer og virksomheder), 3 medlemmer fra B-medlemskredsen (Kommuner og Landdistriktsråd) og 1 medlem fra C-medlemskredsen (Landsbyer).

Det foreløbige program for det ekstraordinære årsmøde vedhæftes som bilag.

Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer har beslutningskompetencen, jf. vedtægterne

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer, at

- udpege 3 delegerede i det ekstraordinære årsmøde den 23. november 2018 kl. 9.30 hos Landdistrikternes Fællesråd, Egtved.

Sagsfremstilling

Landdistrikternes Fællesråd er en partipolitisk neutral interesseorganisation, der arbejder for at skabe bedre rammevilkår for landdistrikter og yderområder i Danmark.

Landdistrikternes Fællesråd har 51 medlemskommuner, der til sammen udgør 2,4 millioner indbyggere. Medlemmerne er tillige en række landsdækkende organisationer, og virksomheder samt et større antal landsbyer og landdistriktsråd.

Baggrunden for det ekstraordinære årsmøde er bestyrelsens forslag om organisering af lokale aktionsgrupper (LAG/FLAG) i Landdistrikternes Fællesråd, herunder forslag til vedtægtsændringer for så vidt angår etablering af vedtægtshjemmel, der muliggør oprettelse af en ny medlemskategori for de lokale aktionsgrupper. Derudover forslås en række generelle tilpasninger af vedtægterne.

Hvert stemmeberettiget B-medlem (kommuner) kan sende 3 delegerede til årsmødet. Navnene på de delegerede skal være sekretariatet i hænde senest den 9. november 2018, jf. vedtægterne §5.4.

Sundhedsmæssige konsekvenser

Ingen

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Udpeget er:

Kirsten Bachmann
Connie Mark Skovbjerg
Niels Bøgskov Frederiksen

Bilag

091018 Indkaldelse til ekstraordinært årsmøde

091018 Foreløbig dagsorden til ekstraordinært årsmøde

Punkt 42: Generel orientering

18/12692

Sagsresumé

Orientering fra formanden

- Møde med Danmarks Naturfredningsforening

Orientering fra stående udvalg

Orientering fra Landsbyforum

- Godt arrangement vedr. Krydstogtskib
- Socialøkonomisk virksomheder
- Julefrokost den 23. november kl. 18.00
- Møde vedr. Delebus
- Samarbejde med Sydslesvigsk forening
- Global Kids
- Aflyst møde i Guderup vedrørende bløde trafikanter
- Bylaug i Guderup

Orientering fra medlemmer

- Naturens dag - godt arrangement
- Møde Skelde/Dynt Landsbylaug

Orientering fra forvaltningen

- Frilandsbyforsøg
- Interregansøgning
- Sammen om demens
- Bæredygtig transport
- Global Goal Tur
- Transportkonference i Aalborg
- Byrådets Vision og Planstrategi 2018-2021

Indstilling

Forvaltningen indstiller til Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer at

- tage orienteringen til efterretning.

Beslutning Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer den 29-10-2018

Taget til efterretning.

Bilag

Arrangementsdage Sønderborg

Byrådets Vision og Planstrategi 2018-2021

Årshjul 2018 - Udvalget for Landdistrikter, Natur og Fødevarer - oktober